

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2098

15 cèntims—Atrassats 30

Barcelona, 21 de Març de 1919.

SANT JOSEP

—Ja ho veus, *niño*; hi han anys que fins els sants estem ensopits.

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS
Sinonimos Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

REPRODUCCIONES ARTÍSTICAS

VIUDA DE P. BONET

FOTOGRAFADO AUTOTIPIA TRICROMIA

FOTOLITOGRAFIA

Aribau, 9. Interior

BARCELONA

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

CALÇATS FINS
I ECONÒMICS
DE TOTA MENA

LA FRANCO ESPAÑOLA
, ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

CRONICA

A UN AMIC DE FORA

Jo sóc un optimista, además, me dic «Paradox». Per això en la vida que diuen irregular de Barcelona, trobo l'encís i la dolçor de sempre. Te recordes quan te ponderaven en la teva darrera visita la grandiositat de la nostre urb? Tu, e tremant la teva vocació pagesa, ens respon-

gues: «Si, si, això serà molt gran, però el meu poble ho és més». Tenies raó. El teu poble era la muntanya, les llargues passejades a la font, el bosc de les costellades dominicals, i sobre tot, el camp, el camp immens, sense carrers, places, ni divisió de zones. Mira si en tindries de raó, que ahir *El Noticiero* regoneixia que mai com ara apareixia la grandor de la ciutat. La hem correguda pas a pas... I aquí tens com la vida natural, el senzill caminar, aproxima la ciutat a la ruralia.

En Santiago Rusiñol, en els seus dies romàntics, re-negava de tots els avenços moderns. Que hi fa, deia, que el telègraf ens porti aviat les notícies, si així sabem més aviat les dolentes? Que en treurem de recorre vuitanta kilòmetres per hora en un auto o en un exprés, si lo que guanyarem en velocitat ho perdrem en admiració de les coses? Jo no llegeixo diaris en el poble—ens havies dit—perquè me preocupa més la crescúda del blat que no pas la vida de París, i la salut de les cuques o la reproducció de la viram, que les sessions del Congrés. I com tenies raó, i com la tenia En Rusiñol! Aquests diaris que la gent demana, me fan recordar els savis versos del poeta de Cuenca, aquell Frai Lluís de Leon que

va saber empeltar la serena joia horaciana en la cristiana resignació. Si, la vida que fuig de la mundana cridòria és una descansada vida, i així com tu atenes més al blat o a les cuques que no pas als telegrams i als editorials, jo frueixo com mai dels espectacles ciutadans, de la dona que passa per la rambla, del sol senyorívol del passeig de Gràcia, de l'hora capvespral, de les terrasses dels cafès, sense que m'inquietin les noves afroses o les baralles internacionals. Les coses vives i immediates substitueixen en les meves preocupacions a les estranyes i llunyanes.

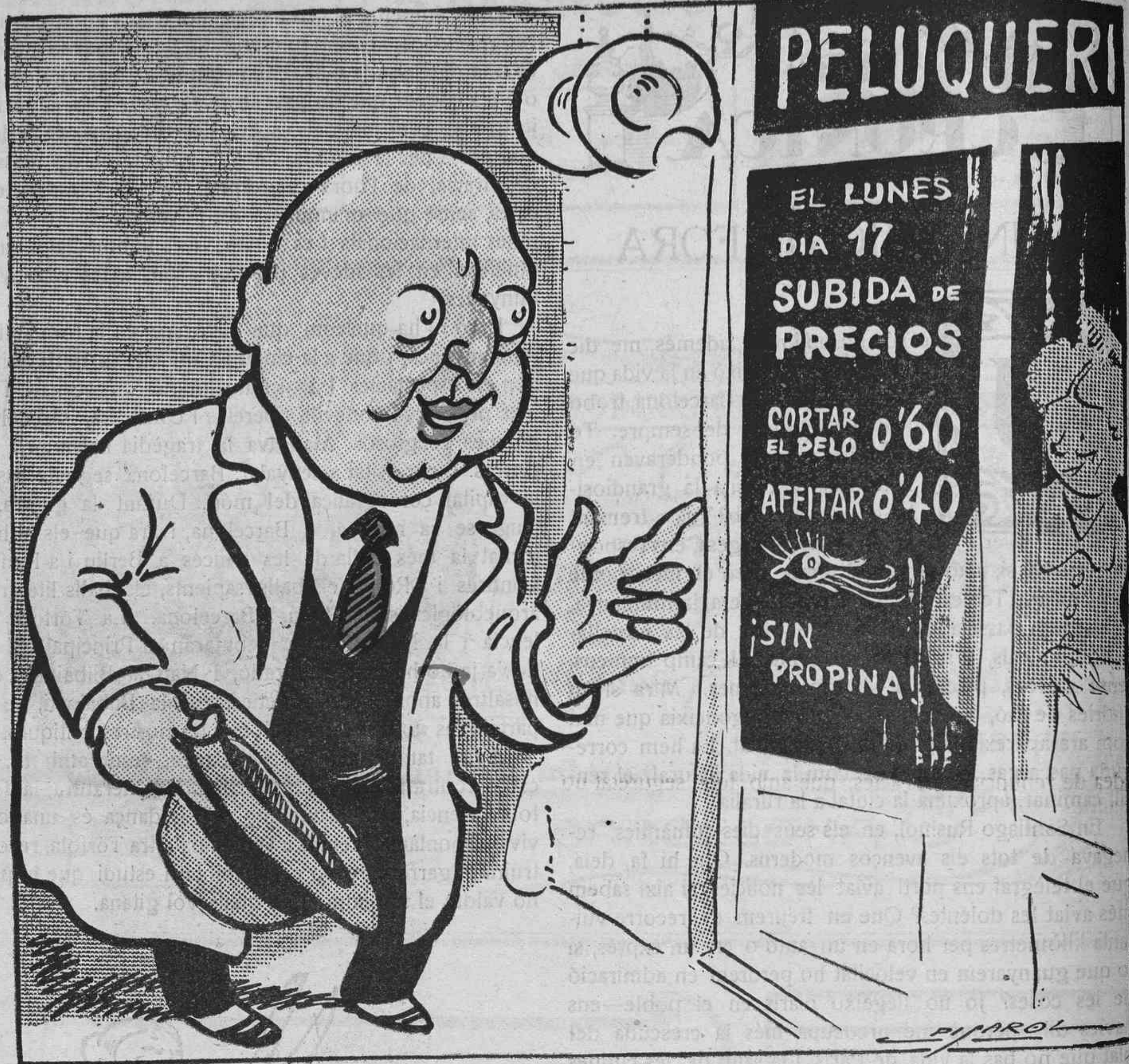
Però hi ha quelcom que enyoraràs en la teva solitud muntanyenca, i que a la ciutat i a mi ens és mitja ànima. Són els espectacles. I avui Barcelona és un escenari. Drames policíacs i vodevill, operetes i comèdies, sarqueles i poemes religiosos. Mancava la tragèdia i s'anuncia En Borràs. I curiositat a senyalar: Barcelona segueix essent la capital coreogràfica del món. Durant la guerra, el tango se va refugiar a Barcelona, i ara que els hi hem tornat la més bella de les dances a Berlin i a París, a Londres i a Roma, els balls sapient, els balls literaris i arqueològics s'hostatgen a Barcelona. La Tórtola València i la Napierkowsa, debutaran al Principal, la Padowa ja ho ha fet a Eldorado, i Nati la Bilbainita, que nosaltres anomenem, sintèticament la Bilbainati, se reparteix les nostres admiracions i les nostres crítiques.

Avui, també, fins en les dances, estic amb tu, pel camp contra la ciutat. La Bilbainita fa literatura; la Tórtola València, farà arqueologia. I la dansa és una cosa viva, espontània. Temps a venir una altra Tórtola, reconstruirà el garrotin, però per habilitat i estudi que hi posi, no valdrà el seu com el de qualsevol gitana.

ECONOMIA DOMÈSTICA

—Paciència, fills meus; veureu com amb un ratet estalviarem un duro.

PELAT DE NAIKENÇA

—A mi plim! .. Nostre Senyor no m'ha donat pèls; tampoc ne tinc cap de tonto.

Totes aquestes dames coreogràfiques semblen dir-nos: Som al ball i hem de ballar. I ballem totes les dances, gregues, egípcies, orientals, i en quant a les espanyoles, anem de les sevillanes a la sardana, que, horroritza't, balla tota sola la Bilbainita. Això va contra tot l'esperit de la nostra dansa, però la sardana de la Bilbainita, trepitja l'oda d'En Maragall. Ja no és la dansa d'un poble que avença donant-se les mans, sinó les gesticulacions d'un còs que sembla li estirin amb un cordill braços i cames.

Fa un temps paradisiac. Diguin lo que vulguin, Barcelona segueix essent dolça, i si vens, ja no't semblarà

petita. Caminarem kilòmetres dialogant, plàcidament, com ara, sobre ballades i cançons, donant la raó a En Rusiñol quan abominava dels avenços mecànics i de la vida complicada.

PARADOX

En un examen de medicina:

—Vol fer el favor de dir-me quines són les fatals costums que fan perdre la memòria?

—L'abús del tabaco, de l'alcohol, de la morfina, els vicis solitaris... i el demanar diners als amics.

MUNICIPALESCA

Qui ha fet avui, farà demà

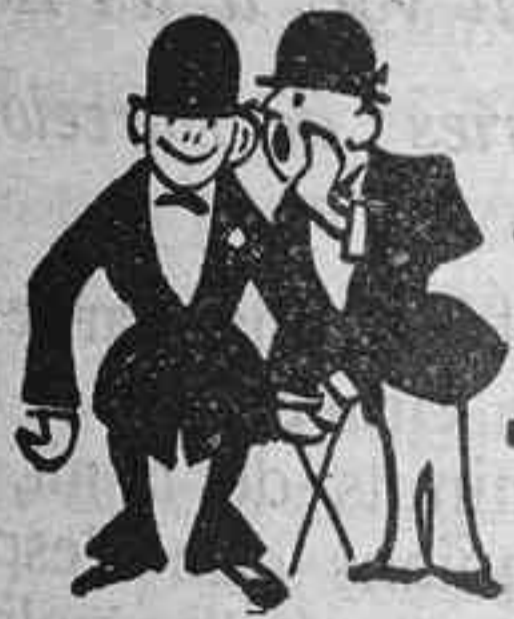
Tots els vents de tempesta i els clams de guerra que arran del nomenament de la Comissió que anà a Madrid s'alçaren en la Sala del Consell, han quedat amb l'interval d'uns dies, millor diríem d'unes hores, convertits en nuvolada d'istiu. Al terratrèmol de llamps i trons que menaçava enderrocar la vida Municipal, ha succeït, per sort, un ventitjol, sinó agradós tampoc insoportable. Lo que havia d'ésser temporal, quedà convertit en gotellada. Darrera d'unes hores d'inquietut i d'angoixa, aparegué en el cel consistorial l'arc de Sant Martí.

Tal ve a ésser la Comissió mixta encarregada d'examinar i fer prevaldre el Projecte de Pressupost en camí d'aprovació. La gangrena que anava consumint l'Hisenda local ha entrat, sinò en període de millorament, en vies de curació. A l'extirpació del mal, i a part els cuidados dels metges, expressament nomenats, sembla voler ajudar-hi el govern amb la concessió d'algunes mides com l'impost de la «plus valua», la creació de la cèdula jurídica, i alguna altra iniciativa d'ordre semblant.

Quedà, doncs, esvaït tot temor de que dimiteixin els regidors el càrrec, en plasso més o menys breu. Conjurada la preocupació de bona part dels senyors que integren el Consistori, embarcats pels senyors Durán i Ventosa i Emilià Iglesias en una aventura de les més compromeses. Amb l'ajornament de les dimissions ha tornat la pau a no pocs esperits, que s'avenia difícilment amb la idea de renunciar unes actes, que amb tota seguretat no haurien d'atrapar mai més.

A passar l'estiu com se pugui,—diuen aquests—, i a esperar tranquil·lament el mes de desembre, època en que malhauradament per als que els toqui, haurem de cessar la meitat dels que ara som. Entretant qui ens mana amoinar-nos, i adoptar actituds tràgiques? Qui no hi estigui bé, que se'n vagi. Després de tot, qui ha fet avui, farà demà.

JUST

A CAU... D'ORELLA

Escena teatral

Al Poliorama segueix representant-se amb un èxit que deu complaure al gremi d'ultramarians i de mercers Cobardias, d'En Linares Rivas. Es una defensa tan eloqüent i completa dels botiguers contra les preocupacions nobiliàries, que sembla feta per un il·lustrat saltataulells.

Ah! si estigués escrita pel senyor Puig i Ribas, català; si fos estrenada i aplaudida a Barcelona, com caurien damunt nostre totes les ironies. En Marsillach, tindria una nova crònica. *La comedia de los horteras*, i el senyor Ortega i Munilla, tornaria a parlar del vençiment de Don Quixot a Barcelona.

Bé, doncs, en *Cobardias*, tot l'acte segon se'l passen discutint si té de donar o no el protagonista, o sigui el «bon botiguer», una mena de senyor Esteve sentimental i espaiós, trenta mil pessetes al fill perdut, de la casa, senyoret «hidalgo» i jugador. Que si, que no, que si, que no... I passen escenes i més escenes.

Recordeu aquella anècdota atribuïda a En Vallés i Ribot? Perorava sobre l'autonomia, i tant parlà d'ella i la defensà i la demanà, que un periodista des de la tribuna cridà:

—¡Bueno! Que le den la autonomia y que se calle

Doncs això succeí al Poliorama. Tant se va cansar de sentir el mateix diàleg un espectador, que va cridar des de la galeria:

—Prou! Doneu-li les trenta mil pessetes i tireu el teló.

Nosaltres hem lamentat que al senyor González Rothwos no li hagi dedicat cap periòdic cap comiat planyívol i devot. No era el de Barcelona el que se'n anava, sinó el governador de Citearea.

Semblava un vell marquès del segle XVIII. La casaca de seda i l'espasí cisellat li haurien escaigut més que el bastó i la levita. Llàstima gran que en lloc de la blanca perruca, lluís una cabra de color d'ungla. Baix el seu manament, florí la galanteria, i al seu pas, com al de la heroïna vienesa se sentia com un vals llànguid i tebi, el vals d'*El viudo alegre!*

El darrer dia, del seu govern, despedint-se dels periodistes, no tingué ni una disculpa per a la seva gestió. Era tot tan sabut i tan prosaic. Però, somrient, s'excusà de que algun periòdic l'hagués presentat com un Barba Blava.

—Si jo no he estat més que en el ball del Liceu—digué.

—Perdoni, senyor governador—objectà En Maynar—que vàrem estar junts en el de Novetats.

—I en el de l'Espanyol—afegí un altre.

En Rothwos, més somrient, s'excusà:

—Potser si. Ara, senyors, descansaré, i ja no estaré més en l'ordre del dia dels xafarders.

Tots respongueren:

—En l'ordre de la nit, voldrà dir, senyor governador.

CAP AL «GOYA»

L'eminent actor Enric Borrás, «viatjant» d'art català i glòria il·legítima de la nostra terra.

De la setmana

Escenes caçades al vol, a les Barberies i Perruqueries de Barcelona

Dissabte passat en una barberia dels voltants de la Universitat, a les onze i quaranta minuts de la nit, hi havia trenta parroquians que s'esperaven. La major part d'ells, volien dos serveis.

Un *mancebo* encarant-se amb l'amo de l'establiment li digué:

—Senyô Manel, això no pinta, estan al caure les dotze i si hem de servir a tots els senyors en sortirem a les tres de matinada, i nosaltres no podem pas mancar a la consigna del reglament: *Descanso dominical*.

—Doncs què voleu fer?

—A les dotze tancament de navajes i de portes, i el que no arribi a temps que s'esperí fins a dilluns que encara serem barbers.

LA PUJA

—Al menys espereu fer això, fins que'l rellotge de la Universitat repeteixi les hores.

—Ah, no senyor. Com ara nosaltres no acceptem propines tampoc volem donar-ne, ni consentim escrotonar cap minut el *Descanso dominical*.

I dirigint-se als altres oficials afegí: —Companys tindrem d'avisar al Sindicat que facin arreglar aqueix rellotge perquè amb les seves repeticions dona propina i va contra els acords de la Societat.

En una perruqueria del carrer de Sant Pau hi entra una dona acompanyada de un bordegaç de dotze anys

—Déu los guard! Quan me'n faran pagar de tallar els cabells an aquest noi?

—Una pesseta.

—Ai, ai, m'han dit que a les barberies d'aquest carrer, com que diu que són de segona, sols valia seixanta cèntims.

—Seixanta cèntims si s'afaita.

—Però què li vol afeitar, si no té ni pèl moixí?

—Ja veurà senyora, no li puc dir res, és la tarifa, faci de manera que li creixi el pèl i tindrà la tallada de cabells més barala.

—Això és una injustícia, un abús, vostès tindrien de haver posat a la tal tarifa allò de abans: *Niños y soldados sin graduación* a mig preu.

En un saló de luxe de la Rambla

—Jove, faci el favor d'escapsar-me aquests quatre pèls del nas.

—Com que és un nou servei, li costarà cinquanta cèntims més segons tarifa.

—Carai! Dignes que'm sortiria a raó de cinc cèntims per pèl?... No, no, ja me'ls farà tallar a casa per la miyona que té la tarifa més baixa.

—Pero no els hi tallarà artísticament com nosaltres.

En una barberia del Paral·lel·lo

—Què tal Esteve, com va la tarifa nova?

—Bé, bé, molt requetebé, tothom paga, rondinant, però pagant. Quin remei hi ha!

—Que no enyores les propines?

—Home, si tinc de ser-li franc, li diré que si senyor. Un hom després de tants anys, les hi tenia carinyo, les considerava com una cosa de família.

—I vols dir que no en pendràs cap per dessota mà?

—Ah! no senyor de cap de les maneres, però si a fi d'any, diguem per Nadal, vostè que és sastre me vol regalar unes calces, el berretaire un berret, i el sabater, un calçat; no els donaré cap desaire, per la raó de que a aleshores no serà propina, serà solament un obsequi i la societat no hi pot tenir res que dir.

El parroquià, apart.—Ja t'entenc!

En els barris de Sant Pere, en una barberia econòmica de les de a ¡30 la pessal!

—Escolta Benet, es diu que a la nova tarifa a més de la evaporació propinesca hi teniu una base que heu de afeitar, muts i a la gàbia?

—Senyó Llopis, això no és pas veritat, aniria contra

—D'ara endavant se'n farà 40 cèntims.
—Ah, si?... Demà m'afeltaràs, doocs!...

els interesos de l'amo i sortiria perdent més ell que nosaltres.

—Perquè?

—Perquè si no donem taba al parroquià la navaja no corre; per a fer anar lleugera l'eina hi fa més la nostra làbia que tot el sabó del món. Un Figaro sens *cháchara* és com un diputat d'aqueixos que compren l'acta a un tan alçat. Nosaltres muts? Ha de nèixer el Sindicat que ho pugui lograr. Carai! carai! Això seria l'inquisició!

MOSSÈN BORRA

Qui té un bon nas té un bon detràs

ES gents ignorants creuen que el nas i el detràs se refereixen a una sola persona; pregon erro. Explicant-ho bé ben explicat, direm que aquest proverbi (que veritablement no és català, sinó alarb) tindria que dir per a major claretat intel·ligència dels orbs de l'esperit (que ho volen tot maste-gat):

Home que té un bon nas
vol dona amb un bon detràs.

I aquest apreci que fan els creients en Mahoma de la popa de les senyores, no és pas degut a un capritxo, ni cosa vinguda a la baliga-balaga, sinó que té els seus fonaments en una veritable història, que tramesa de generació, ha arribat fins a nosaltres, i que dona palesa mostra del valor de les anques femenines. Escolteu:

Era un marit, entre els marits, la muller del qual quasi no podia aixecar-se del pes enorme de sos coixins naturals; el tal marit degué fer un viatge de negocis i com no podia carregar amb tal bagatge, determina que la esposa romangués a casa mentre ell corria món cercant beneficis que permetessin a tots dos passar una vellesa.

Arregla ses mercaderies, pagà sos deutes i a l'hora de depedir-se després de donar diners a la muller diners per a que es mantingués i vestís fins a sa tornada, li féu entrega d'una ampolleta d'aigua clara i d'un xiulet d'or.

I li parlà amb aquestes paraules:

—Amiga meva: Mentre jo sigui fora mira a diari l'aigua d'aquesta ampolla, mentre sigui clara és que estic bé, però quan s'enterboleixi, compra molta carn i després xiula. Vindrà un gran ocell i puja sobre d'ell tu i la carn i mentre voli no deixis pas de donar-li carn crua perquè si s'afeblia abatiria les ales i moriries tu de la caiguda i moriria jo de sentiment.—

Després s'abraçaren i ell partí.

Molt bé. Passaren dies i més dies i l'aigua seguí clara, però n'arriba un altra en que s'enterbolí i aleshores la muller comprà un bou, un be, dos conills, tres gallines, sis colomins; i tocà el xiulet. De seguida arribà un oce-

llàs que feia frenta i la dona cavalcà sobre d'ell després aquella gran carniceria.

L'ocell començà a volar i ella a donar-li bocins de carn. I primer se menjà el bou, després la vedella, i el porc i encara volava i no es veia el terme del viatge. Se crosquí el be, els conills, les gallines i els pobres colomins ja no restava un mos per a donar-li, feia una hora que no havia menjat, i tombà el cap, i digué a la dona:

—Me canso, si no em dones més carn no podré més, Moriràs tu i morirà el teu home. No tinc forces més que per a una hora.

—Què tenim de volar molt, encara?

—Un dia.

—Què faràs?; què faràs?—

Se deia; i pensant això se donà un cop a l'anca i digué:

—Ja està!—

Tragué un coltell i se tallà un tall de carn i el donà a la bèstia, i amb llengües de carn del seient l'anà alimentant, fins que arribà a temps de salvar a son marit que passava greu malaltia en una illa salvatge.

—I el marit tingué de estimar a una dona sense cul; prometé gratitud perquè si mai enviduava no es casaria pas amb cap dona que no tingués el detràs com la difunta i s'inventà allò de:

Home que té un bon nas
vol dona amb un bon detràs.

POESIES HUMORÍSTIQUES CATALANES.—Aplegades en un aixerit volum de caràcter popular, s'hi troben una porció de composicions en vers originals dels més reconeguts poetes festius de la nostra terra. Pròpies per a recitar en vetllades i reunions, moltes d'elles, ha constituït una bona pensada del editor l'aplegar-les en un tomet al alcanç de tothom. Es el volum V de la ja acreditada «Biblioteca Bonavia».

FLAMES D'AMOR I PIETAT, per J. Sallarés i Castells.—Narració novel·lesca, d'un interès dramàtic molt punyent. El autor demostra en ella envejables condicions per al conreu de la literatura episòdica. L'esmentada narració, que no és res menys que un conte ple de vida emotiva, fou premiat en uns Jocs Florals de Sabadell i acaba d'ésser publicat en *La Novel·la Nova*.

LA FI DE LA TABOLA.—Comèdia en un acte, en prosa, original de Josep Castells. No sabem que s'hagi estrenat, a hores d'ara i en teatre públic, aquesta obreta, que no deixa de tenir condicions literàries i morals. Es més, per lo llegit, creiem que el quadret escènic pot produir i tot molt bon efecte.

VILATOVA.—Un follet de sàtira humorística, una mica xi-roia, però que sembla respondre perfectament a l'actualitat vilatana que li ha donat vida. Una sèrie d'anècdotes, moltes d'elles excessivament *papitesques* i algunes bastant gracioses, formen aqueix llibre, escrit amb regular *soltura* però al qual hi manca una finalitat; una finalitat i una certa unitat, que hi cabrien molt bé dintre la tessitura de intencionada poca-solta que l'autor, Xavier Jo Tefoi, sembla que hagi volgut escampar per aqueixes pàgines que's llegeixen, a pesar de tot, amb marcada simpatia.

XISTO VELL

— Què vols ésser quan seràs gran?
— Cucurulla, que només treballen un dia a l'any.

EL CRIMEN DE TODOS.—Drama en tres actes, original de Frederic Oliver; estrenat amb èxit dels sensacionals a Madrid. Vé insertat en la popular revista «Los Contemporáneos».

DITXOSA HORA OFICIAL.—Una joguina còmica inspirada en un assumpte d'actualitat, tota vegada que l'argument se basa en el canvi d'horari que hi hagué amb motiu de la guerra. Literàriament ens ha semblat molt fluixa la comedieta del senyor Joaquim Selva, encara que no podem judicar el efecte escènic.

ESTUDIS HISTÒRICS CATALANS.—Recull de treballs de recerca històrica, extrets de la copiosa i erudita tasca literària feta per En Joaquim Miret i Sans. El publica en son darrer fascicle la *Biblioteca d'autors catalans* «Lectura Popular».

PAPELLONES.—Comèdia en tres actes, en prosa, per Josep Pous i Pagès. No cal insistir en les belleses d'aquesta producció dramàtica que encara s'està representant amb creixent èxit en el «Romea». Dita hermosa comèdia acaba d'ésser donada a llum per «La Escena Catalana».

GASETA CATALANA D'ART DRAMÀTIC.—Amb aqueix titol, i dirigida per l'eminent Adrià Gual, acaba de sortir el primer número de una esplèndida revista dedicada a cultura teatral, que bona falta feia a Catalunya. Benvinguda a la palestra.

SEPT SCIÈNCIES

ELS DRETS DEL GOS

Tots haureu assistit alguna volta a l'espectacle urbà i edificant, de la lluita, o busca i captura de l'home del carretó, en el moment tràgic i solemniat de tirar el llaç an algun gos. El del llaç sol anar acompanyat a més del que tira el carretó, de dos o quatre municipals que guarden les espatlles del llaç. El gos es defensa com pot, ja sigui fugint o cridant, de la forsa pública i del carretó; i el públic, o sigui els que s'ho miren, si bé estan convençuts que la captura és una cosa altament urbana a més de higiènica i preventiva, es posen de la part del gos. I aquí comença la controvèrsia.

El gos ho sap i se'n aprofita. Plora, demana perdó, grinyola i s'esmuny sota les cames, però com que la força, fins avui dia ha pogut més que la raó, acaba per vèncer la autoritat i se'n emporten a la bestiola vers l'asfixidora municipal, i allí acaba la seva vida.

A València hi ha hagut una excepció. Aquesta excepció és un gos xato que tenia un carnicer perquè li guardés les subsistències. Aquest xato s'havia enterat que tenia drets individuals, els que en diriem els «drets del gos» que la bèstia, mateix que la persona, mentre estigués a casa seva amb morrió o sense morrió, no podia ésser prè, ni ésser lligat sense un manament del jutge, i sense proves i testimonis que el declaraessin culpable.

Estava a la porta de la seva carniceria. Tenia gana eixia a menjar i se'n entornava a la seva porta; veia un company o bé una companya, anava a tenir-hi conversa, a flairar-li el pensament, i un cop ben inspeccionat entornem-nos-en cap a domicili; tenia ganes de fer una feina, la feia amb repòs i cap a casa. Ell no s'apartava més de

trenta metres del seu local. Ell no més coneixia el seu barri, i era ben vist i ben conegut, i no passava un vel que no li dongués el bon dia.

Això, sí, si era un foraster el que passava, ja havia rebut. Tenia un modo de mossegar a les cames i a les pantorrilles, tan callat, i tan a la que salta, que més aviat el vianant se sentia la mossegada que no havia vist de on venia. Com sempre, feia el seu fet i... a casa. Donava la volta i amb un bocí de pantalons al morro se'n entornava a seure a la porta i qui no li agradi que ho deixi.

Naturalment, aquest vici o habitud d'empaitar a la gent acabà per ofendre a molts. No tot-hom es deixa esqueixar les calces i lo que hi ha a sota, sense recansa i sense protesta. No és que la bèstia fos rabiosa. Tot el veïnat la coneixia i en podia donar bons informes. Mossegava sols per distreure's, o per sport, o per matar el temps i qui mal no fa mal no pensa, però sigui com sigui, no tot-hom té gran calma i parsimònia per a suportar aquests exercicis; aixís és que alguns dels ofesos se'n varen plànyer an el municipi, aquest va enviar el carretó i va començar la lluita.

Com que el chato tenia experiència i coneixements de la vida, encara no vegé aquell moble que anava per ell, va encarar-se com dient: «Apa veniu-me a treure». Els del carretó prou li mostraven terrossos de sucre i requisits per a fer-lo eixir un pam al carrer, la bestiola es llepava el morro però no es movia del llindar. Prou el cridaven pel seu nom, però ja podien anar cridant. No hi ha pitjor sort que el que no vol sentir. Prou li ensenyaven altres gosses per fer-lo caure en la temptació, an ell no el tentava ningú. Plantat an el seu domicili els feia l'ullet, es reia d'ells, els bordava, els insultava, però no treia ni un peu de casa, i com que aquells bons municipals sabien que tirar-li el llaç sense manament del jutge hauria sigut una infracció de totes les lleis socials, l'insultaven i se'n entornaven i deixaven a la bestiola que anés mossegant pel seu esbarjo.

Però, ail que tot té una fi i qui mal comença mal acaba. Un dia, per altres motius que no tenien que veure amb el gos, es varen suspendre les garanties, i adeu chato, i adeu domicili, i adeu drets del gos, i adeu mossegades. Van atracar el carretó a la porta, i el chato sorprès de que entrarien en lo més sagrat de la llar va mossegar tan com va poguer emportant-se tres filagarses de pantalons municipals, però li varen posar el llaç al coll.

I així morí un gos ciutadà, víctima de les garanties o de la falta de garanties.

XARAU

Un noi que no bada

—Fill meu, ja s'ha acabat l'anar a estudi i ara m'has de dir el que vols fer; es hora ja de que algú m'ajudi; tu voldries, com jo, fer de ferrer? No'm respons? doncs, vol dir que no t'engresca, picar l'enclusa i aixecar el mall; potser voldries ocupació més fresca, carrilaire o xofer, anà a cavall? Tampoc? ah, ja comprenc, vols ser artista i per quan manqui feina tení estanc? adroguer, daurador, barber, dentista, sabatè, enterra-morts, boter, fondista, taverner, impressor, manyà, saldistà?

—No us canseu, pare, jo vull posà un Banc.

FERÈSTEC

ROMEA

No ha estat pas del tot acertat, aquesta vegada, En Folch. El tema de la passió i mort de Jesús va tentar-lo i és cosa tan difícil i relliscosa que, amb tot l'enginy i l'habilitat que ha mostrat ja en diverses obres pot dir-se que s'ha quedat a mig camí. Discret ha estat al no profanar la figura de Jesucrist, prescindint de fer-lo parlar damunt les taules i fent que sols ne parlessin els altres personatges, com cosa de referència; mes aqueixa mateixa discreció resulta en perjudici de l'obra a la que manca grandesa espiritual i fins teatralitat i interès. I cal repetir davant aqueix intent lo que diguèrem en altra ocasió: si això va destinat als infants, és massa complicat; si és un espectacle per a homes fets, hi manca consistència; consistència de fons i de forma; als homes grans se'ls ha de dir altres coses més substancials, i habillades d'una manera més artística i original. Es clar que, a lo millor, en un passatge determinat, en una escena de bulto, s'hi remarca la trassa del comediògraf que comença a ésser pràctic, efectista i experimentat, com al final del acte del miracle i en alguns altres fragments que estan molt bé, però amb tot això no n'hi ha prou per a perdonar els molts i greus defectes d'una obra que, com aquella dels *Pastorets nous*, hauria d'ésser quelcom ferm i enlaírat, o... deixar-ho córrer i contentar-nos amb els vells espectacles simplistes populars d'aquest gènere, que aconsegueixen molt millor l'objecte i tenen quan menys el do de la ingenuïtat i la frescor i la sinceritat de les arts primitives.

La presentació regular. La musica del mestre Esquerra bastant bona. Els artistes del ROMEA, posant-hi tots el coll, però sense entusiasme, es clar.

Mereix especial menció la tasca d'En Pallach, que hi fa un avar molt ben estudiat. L'intel·ligent actor s'ha guanyat una estrella amb la seva acurada interpretació.

NOVEDADES

El patio de Monipodio, és una opereta basada en una novel·la del gran Cervantes i els actors n'han tret un bon partit al escenificar la susdita obra cervantina.

De totes maneres, cal reconèixer que haurien pogut intercalar-hi, sense mancar als respectes que es mereix la novel·la, algunes escenes més mogudes i l'èxit de l'obra hauria sigut més definitiu.

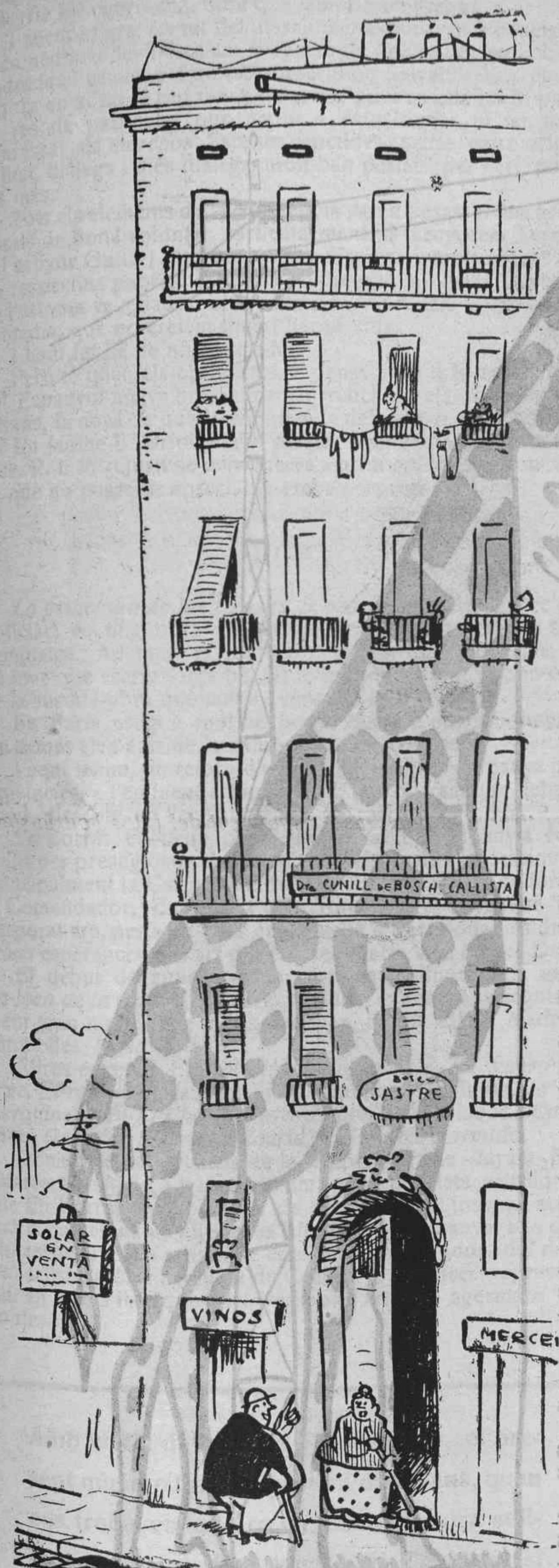
Es tracta d'una opereta per a públics de refinat gust, puix no tothom sap comprendre lo molt de bo que té, el llibre de la nova opereta. El mestre Villa, director de la Banda Municipal de Madrid, s'hi hauria pogut lluir molt més. Anem a dir que hi ha una cançó, que canta la Ramos, que està feta una *gitana* de primera, que és una cosa que's fa aplaudir amb entusiasme: és una pàgina musical tan inspirada com delicada.

Els demés números no tenen res de particular, encare que demostren que en Villa coneix molt bé l'art de instrumentar.

Els artistes de «Novedades» fent tots els possibles, per a lluir-se, aconseguint un bon conjunt.

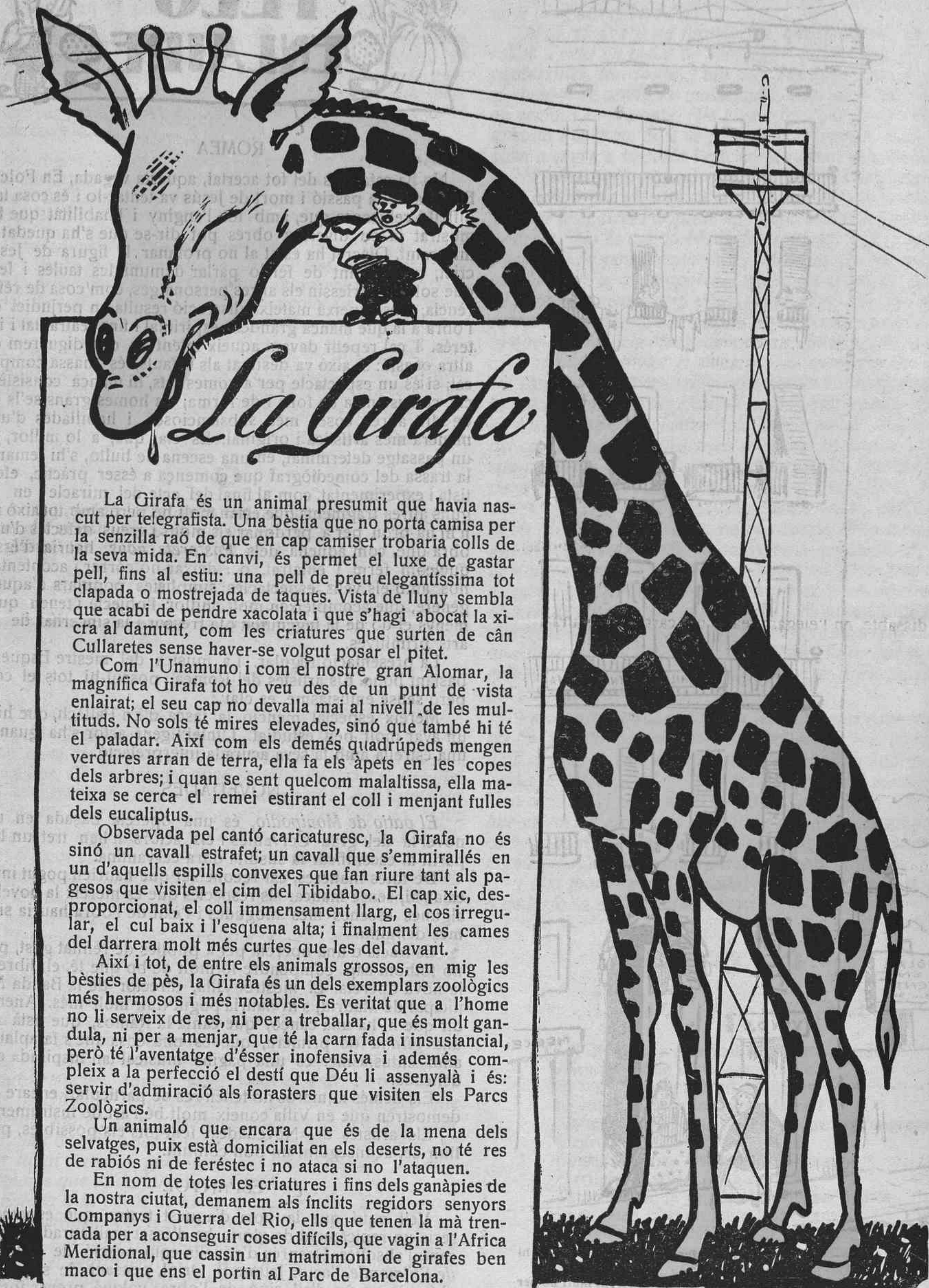
ESPANYOL

Ve't aquí que la nota d'aquest teatre que esperavem seria un repicament de glòria, ha d'ésser malhauradament un cant d'absoltes. Després d'aquella equivocació de *L'Alcalde de Stilmonte*, l'actor Jaume B. Oriol, pensant de segur que el fracàs no era d'ell, sinó de l'obra, volgué provar fortuna

—Trenta duros un quint pis? .. Que hi ha ascensor?...

—No, però hi ha un terrat molt bò per a aterrirar-hi els aeroplans.

La Girafa

La Girafa és un animal presumit que havia nascut per telegrafista. Una bèstia que no porta camisa per la senzilla raó de que en cap camiser trobaria colls de la seva mida. En canvi, és permet el luxe de gastar pell, fins al estiu: una pell de preu elegantíssima tot clapada o mostrejada de taques. Vista de lluny sembla que acabi de pendre xocolata i que s'hagi abocat la xirca al damunt, com les criatures que surten de can Cullaretes sense haver-se volgut posar el pitet.

Com l'Unamuno i com el nostre gran Alomar, la magnífica Girafa tot ho veu des de un punt de vista enlairat; el seu cap no devalla mai al nivell de les multituds. No sols té mires elevades, sinó que també hi té el paladar. Així com els demés quadrúpedes mengen verdures arran de terra, ella fa els àpets en les copes dels arbres; i quan se sent quelcom malaltissa, ella mateixa se cerca el remei estirant el coll i menjant fulles dels eucaliptus.

Observada pel cantó caricaturesc, la Girafa no és sinó un cavall estrafet; un cavall que s'emmirallés en un d'aquells espills convexes que fan riure tant als pagesos que visiten el cim del Tibidabo. El cap xic, desproporcionat, el coll immensament llarg, el cos irregular, el cul baix i l'esquena alta; i finalment les cames del darrera molt més curtes que les del davant.

Així i tot, de entre els animals grossos, en mig les bèsties de pès, la Girafa és un dels exemplars zoològics més hermosos i més notables. Es veritat que a l'home no li serveix de res, ni per a treballar, que és molt gandula, ni per a menjar, que té la carn fada i insustancial, però té l'aventatge d'ésser inofensiva i ademés compleix a la perfecció el destí que Déu li assenyala i és: servir d'admiració als forasters que visiten els Parcs Zoològics.

Un animaló que encara que és de la mena dels selvatges, puix està domiciliat en els deserts, no té res de rabiós ni de feréstec i no ataca si no l'ataquen.

En nom de totes les criatures i fins dels ganàpies de la nostra ciutat, demanem als ínclits regidors senyors Companys i Guerra del Rio, ells que tenen la mà trençada per a aconseguir coses difícils, que vagin a l'Àfrica Meridional, que cassin un matrimoni de girafes ben maco i que ens el portin al Parc de Barcelona.

amb un vodevil; i de les llàgrimes intentà fer-nos saltar a l'alegria esbogerrada... cosa que tampoc aconseguí.

I anem al gra: La nit del dissabte ens donaren a conèixer la comèdia vodevil·lesca *La Princesa de Celuloide*, molt ben traduïda al català pel notable escriptor Salvador Vitaregut. L'obra en sí no té cap mena de valor, puix en ella no hi passa res de particular que arribi a entusiasmar ni tan sols interessar als *morenos*. Escenes repetides, sense gaire originalitat, diàlegs i més diàlegs, molt ben parlats, per cert, però res més.

Tots els elements de la companyia varen posar-hi una gran dòssis de bona voluntat; particularment la senyoreta Torres i el senyor Guitart estigueren molt discrets i molt segurs en els respectius papers. I l'escàs públic que hi havia la vetlla de l'estrena va aplaudir al finalitzar cada un dels actes de la comèdia, que no creiem tingui llarga vida.

I hem fet bé de no creure-ho.

Perquè quan els optimistes se pensaven que la temporada del Espanyol anava brillantment arrencada, els sorprengué, dilluns, la nova de que la companyia del primer actor i director En Jaume B. Oriol, havia plegat, despedint-se a la francesa. R. I. P. ¿Quan se convencerà aquest *galán* de comèdia de què no passa de apreciable eminència rural?

GOYA

La princesita de las trenzas de oro, dintre del genre dit policíac, és una obra excepcional per la correcció del seu llenguatge. Ademés, el traductor senyor López Becerra, és un jove que escriu força bé, tot lo qual contribuï al bon èxit de la susdita obra que mereix veure's.

En París estigué mol bé, per lo que fou aplaudidíssim i els demés elements de la companyia força discrets.

I aquí tenim, de retorn d'una brillantíssima campanya per províncies, a l'eminent actor català Enric Borràs, que debuta demà, dissabte, en l'elegant teatre del carrer de Ronda.

En Borràs, el *bueno*, porta una notable companyia formada per prestigiosos elements, entre els quals s'hi destaquen principalment la Carme Muñoz, una excelent dama de forsa, la Comendador, En Romea i En Ruiz Tatay, havent-se incorporat ara, per a debutar en castellà a Barcelona, les dues grans esperances de l'art que's diuen Maria Vila i Pius Daví.

El debut de aqueixa gran companyia tindrà lloc amb *La loca de la casa*, d'En Pérez Galdós; estrenant-se seguidament gran nombre de obres que han tingut èxit a Madrid, entre elles: *Esclavitud*.

Altres estrenes: *El protector de Inglaterra*, *La nueva estirpe*, *El rey monje* (aquesta d'En Guimerà, traduïda per En Marquina), *Wu-Li-Chang*, *Pedro López*, *El vencido*, *La Campana*, *Gente de honor*, *La Jauria*, i *El pueblo dormido*.

Donada la importància de la temporada que durarà fins a darrers de Maig, i tenint en compte les novetats artístiques que En Borràs ens porta, és de creure que l'insigne actor farà a Barcelona una hermosa i fructífera campanya, a la que s'hi associaran els sens fí de entusiastes admiradors del nostre artista, glòria llegítima de Catalunya i sincer representant en terres ibèriques del veritable art que agermana els pobles.

Amb motiu de la festa del dimecres, el present número fou compost un dia abans, quan ens trobàvem encara en plena censura militar. No estranyin, doncs, els llegidors si troben en ell alguna incongruència.

ESQUELLOTS

Cridats per la Comissió municipal de Sanitat s'han reunit al Ajuntament tots els cabrers del pla de Barcelona.

Desconeixem el resultat de l'assemblea cabreril, però ens l'imaginem.

El ponent de la Comissió els deu haver renyat:—«Senyors, això no pot anar!... Cabres aquí, cabres allà!...»

I les cabretes, arrocegant les mamellasses i engegant olives negres per aquests móns de Déu, continuaran essent les mestresses dels carrers de Barcelona.

Els senyors Esteves barcelonins s'han reunit per a protestar i acabar d'un cop amb l'excessiu enlairament del preu dels lloguers de magatzems i botigues.

Està bé; conformes. Aplaudim als senyors Esteves.

Però i els senyors Joanets i els tristos *Pericos*, que, sense poder tenir botiga ni magatzem, també som víctimes dels propietaris, quan ens reunim?...

A pesar de les explicacions donades al públic, per la Direcció del Arbrat i Jardins, no ens podem sostreure a la mala impressió que'ns causa la talla dels plàtans del Passeig de Gràcia.

Quina pena fa, davant del Forn de Sant Jaume, aquella despiadada degollació de Sants Ignocents!...

Sembla que hi hagin passat els alemanys, de retirada.

Ni a Arras, degué haver-hi un *arrasament* tan formidable.

Llegim:

«El Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, està realitzant una minuciosa informació per a sapiguer quines són les cases que han millorat les condicions de treball dels seus dependents, pel que respecta a rebaixa d'hores i augment de sous».

Ja se n'hi gira de feina, pobre centre.

A Barcelona hi han moltes cases; i cada casa és un món, i cada persona un *arcano*.

Vui dir que m'hi jugo un peix que no en treurà res en clar.

Quina gent més tranquil·la, els jaumins!...

Ja els dic jo que se n'hi posen poques de pedres al fetge. Mentre tants problemes gravíssims resten sense solució, ells, els grans bagarros, vinga entretenir-se en discutir que si En Mella, que si don Jaume.

Que liquidin d'una vegada, i que traspassin la botiga al comte de Fígols, que potser els hi comprarà algun moble, ara que para pis.

En un poblet del nord de França una nena de dotze anys ha sigut mare de un infant robust, gras i gros com una torre. Dotze anys i ja mare de família!...

Si resulta de raça cunillera, als quaranta anys pot haver tingut ja trenta *descendències*.

Així si que els francesos aviat tindran resolt el problema de la repoblació del país.

CINE - PATE

Un barber amic ens ha confessat que, d'ençà que han apujat la tarifa de preus d'afeitar i de tallar cabells, se nota molta menys aflluència de parroquians a les barberies. I és que els homes de pèl han calculat i han dit: tres duros al mes de barber fan trenta sis duros a l'any; total per deixar-me pendre la llana.

I han vist que per menys de la meitat pot comprar-se una bona màquina *Gillette* amb els corresponents accessoris. Cinc minuts de molèstia al dia i net de cara, ningú et grapeja i no et parlen de toros ni de política.

Enguany els rossinyols s'han avençat. Ja fa molts dies que han començat les seves refiledes pels jardins de Sant Gervasi.

I és que aqueixa escalforeta artificial de les circumstàncies els ha enganyat.

Pobres, moixonets, s'han pensat que la *calda* venia de la Primavera.

I vinga cantar !...

Notes de casa:

De la Societat d'esbarjo «Nova Germanor» rebérem una tarja de convit per al Gran Ball de Gala que, en celebració de l'aniversari de la seva fundació, donà la vetlla del dimarts en la *Bohemia Modernista*.

Així mateix forem convidats als Concerts organitzats per l'«Orfeó Gracienc» el diumenge i el dimecres; el primer de música de Càmera, molt interessant, a càrrec de les senyore-

tes Arduà i Tomàs; i el segon choral, a benefici de la família d'En Joan Benet.

S'agraeix l'atenció.

Rigurosament històric:

L'altre dia, va entrar un subjecte a una coneguda llibreria, demanant si tenien una «bona història» d'Espanya.

La resposta, naturalment, fou afirmativa, però el subjecte en qüestió afegí:

—I aquesta *història* també parla d'En Lerroux?

—No, senyor, mes la setmana entrant tindrem una *Història* de Catalunya que parlarà d'En Pich i Pon...

I els que ho vàrem sentir encare riem!

Diuenge passat hi va haver ciutadà que, de un diari de Madrid en va pagar un ral.

Ja és tenir ganes de llegir.

Nosaltres quan la minyona va dir-nos que no havia sortit la premsa, sense volguer sapiguer per quins set sous ens entornàrem al llit i vàrem dormir un parell d'horetes més.

I tot això hi sortírem guanyant.

Un pagès a un municipal:

—Quin tramvia puc agafar per anar a veure les feres del Parc.

—El carretó dels gossos.

—Guau!

ELEMENTOS PARA EL ESTUDIO DEL PROBLEMA DE CATALUÑA

Soluciones autonomistas y federalistas

Un tomo:

Pesetas 1'25

José Sánchez Rojas

Castilla y Cataluña

Pesetas 0'50

SANTIAGO RUSIÑOL

EL CATALÀ DE "LA MANCHA"

TRAGI-COMEDIA

Pesetes 1'25

MANUEL LINARES RIVAS

COBARDIAS

COMEDIA EN DOS ACTOS

Pesetas 2'40

José Oliver Bauzá

Monsieur Jo...

NOVELA

Ptas. 2'50

Dr. DECROLY

MLLE. MONCHAMP

LA INICIACIÓN A LA ACTIVIDAD INTELECTUAL Y MOTRIZ POR LOS JUEGOS EDUCATIVOS

Contribución a la pedagogía de los niños
y de los irregulares

Con cuatro apéndices del doctor Decroly sobre

- 1.º La clasificación de los niños y de los irregulares.
- 2.º Las causas de las irregularidades mentales en los niños.
- 3.º Principios generales relativos al tratamiento de los irregulares.
- 4.º Organización de las Escuelas e institutos para retrasados pedagógicos y médicos.

Traducción y notas de J. AVELLANA GARRIDO

Un tomo:

Pesetas 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA CIUTAT DELS NOSTRES AVIS

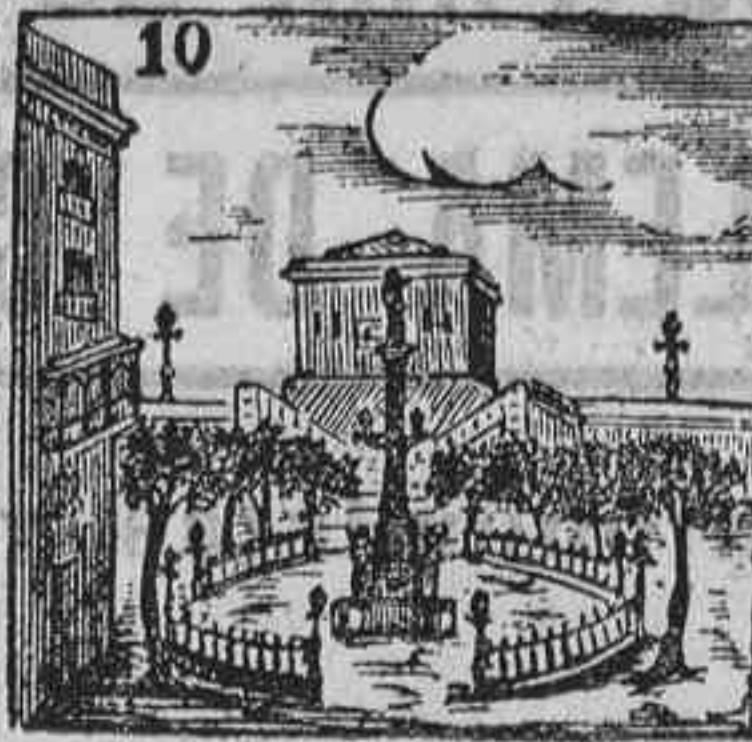
(De l'anca «Edificis Antics de Barcelona»)

Església de la Mercè

Capitania General

Plaça de Duc de Medinaceli

Porta de la Pau

Fort de les Dressanes

Ca'n March de Reus

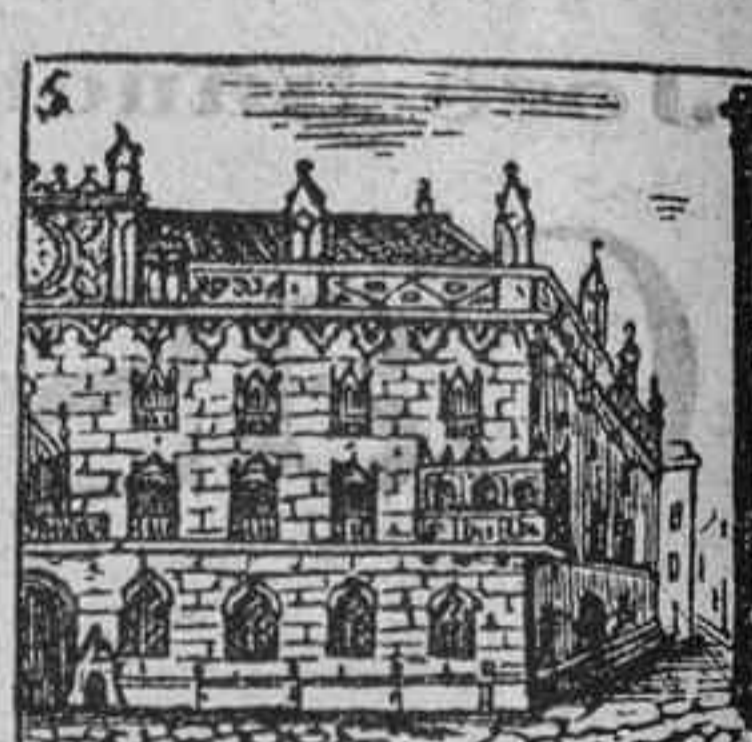
Església de Santa Mònica

Portal de Santa Madrona

Presó

Palau Reial

Passeig de Gracia

Torres de Canaletes

Carril i Plaça de Foros

Casa de la Vila

Plaça del Teatre

Pati de l'Hospital

Teatre Principal

Plaça del Padró

Passeig de Sant Joan

Jardí del General

Ca'n Xifré

Fundició de canons

Diputació Provincial

Liceu de Isabel II

Portal de Isabel II